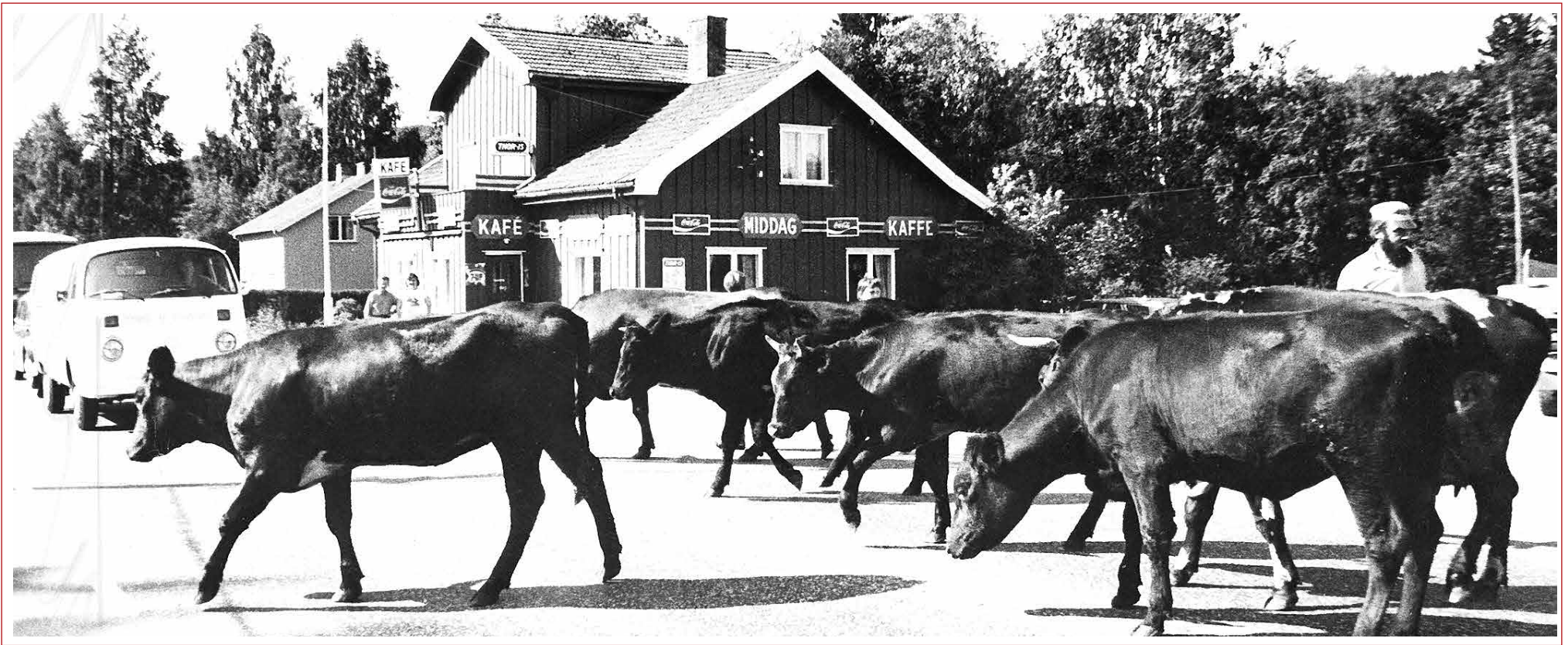


2021 HISTORISK KALENDER NITTEDAL OG HAKADAL

NOEN SERVERINGSSTEDER I BYGDA





Frysste nyttårsdag Godt vær spår godt år
 Trettendag jul Hellige 3 konger: Melchor Caspar og Baltazar
 Tjugendag jul Flan Knut kjører jula ut.
 Brøre-mess St. Vincentius
 Påsmesse Er det klarvær så lenge at du kan sela på en hest, blir året brukbart

Fr Lø **Sø** Ma Ti On To Fr Lø **Sø** Ma Ti On To Fr Lø **Sø** Ma Ti On To Fr Lø **Sø** Ma Ti On To Fr Lø **Sø**
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

JANUAR 2021



DAM KAFÉ

Omslagsbildet er tatt i første del av 1970-åra. Vi ser bonden på Søndre Bjertnes, Birger Knudslid, driver kuene sine over Hadelandsveien (Rv 4), foran Dam kafé. Trafikken måtte vente, to ganger om dagen. På denne tida var Dam kafé 100 år. Den begynte da den nye Hadelandsveien sto ferdig i 1872. Da bygde skredderen Jens Christiansen, fra husmannsplassen Dammen under Mo, Damm kafé ved den nye chausséen. Det ble raskt et viktig stoppested for folk på vei til eller fra Kristiania/Oslo.

I 1928 kjøpte Anna og Kristian Karlsen Velund stedet og drev det fram til datteren Kirsten Konglevold overtok. Hun solgte Dam til Anne Lise Nygård som drev til ca. 1980. Da ble gamle Dam revet og Nygård bygget ny bygning i betong som dette bildet viser. Der var det restaurant og selskapslokaler. Bygningen ble revet i 2018. Da hadde Dam vært et sentralt sted i Nittedal i 150 år.

Denne kalenderen tar for seg tidligere spise- og skjenkesteder i bygda, med Dam som et første eksempel. Vi har hatt mange flere enn vi tror. Noen var viktigst for folk på gjennomreise, andre var viktigst for folk i bygda; noen til mer hverdagslig bruk, andre også til fest.



FEBRUAR 2021

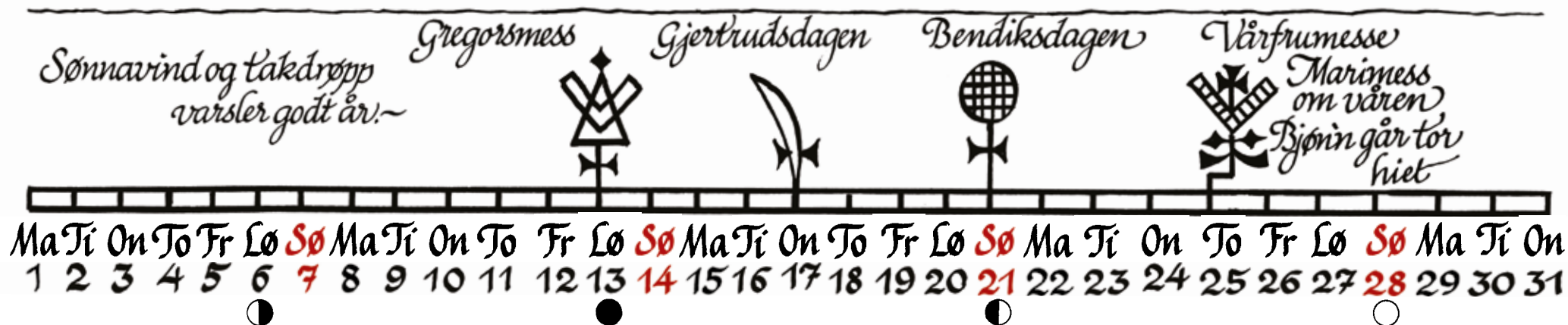
BJERTNES – SKYSS-STASJON OG GJESTGIVERI



Bildet er fra Søndre Bjertnes omkring 1900. Slik folk og hester er stilt opp, ser vi at dette var en skyss-stasjon. Første gang vi hører at bonden her hadde ansvar for å skaffe skyss til veifarende, var i 1647. Da begynte han også med gjestgiveri. Helt fram til den gamle skyssordningen ble lagt ned i 1923, var Bjertnes skyss-stasjon. I kortere perioder lå skyss-stasjonen og gjestgiveriet på Mo eller Negarn Nordby. Men i denne våningen, som ble bygd i andre halvdel av 1700-tallet, holdt de til i 150 år, de som skaffet de reisende skyss, samt mat og drikke, og eventuelt overnatting. Til Det hvite hus (Kommunehuset på Mo) sto ferdig i 1900, holdt som regel kommunestyret møtene sine her i gjestgiveriet på Bjertnes.

Skyssplikten var en slags skatt på bøndene. De var organisert i skysslag. Fra 1840 var det såkalt dag-skyss. Da hadde bøndene sine faste dager hvor de måtte være klare med hest og vogn. Mot slutten av hundreåret fikk skyss-skafferer betalt av de skyss-pliktige. Da sto det hester klar til enhver tid, som her på bildet.

Den gamle veien gikk gardimellom og over tunet på (Søndre) Bjertnes. Ny vei kom i 1872, litt øst for tunet. Den ble kalt chausséen, seinere Hadelandsveien, og nå Rv 4.



MARS 2021

SKYSSKAR MED FLOSSHATT



Skysskar Ole Chr. Olsen med hest og staselig karjol med to passasjerer i Trebyen. Han var født i 1868 og drev skyssstasjonen på Solheim på Løvstad. Han hadde løyve til skyss mellom Harestua og Dam i Nittedal, og drev skyssstasjonen fra 1898 til den ble nedlagt i 1924 da biler overtok transporten for hest og vogn.

Ole Chr. Olsen og kona Karoline bodde på Solheim med ei pleiedatter og pleiesønnen Petter som var født i 1903. I tillegg hadde de en «tjenestegut kjøring» og en «tjenestepige husgjerning», ifølge Folketellinga fra 1910.



På det gamle postkortet ligger skyss-stasjonen på Løvstad, Solheim, opp til venstre. Lengst framme, på høyre side av Hadelandsveien, ligger et stort hus. Her holdt Hakedal Sparebank til, til den gikk konkurs i 1930. Da kjøpte Tekla Næsguthe huset og begynte med kolonialforretning; hun drev også kolonialforretning i Åneby. Denne forretningen ble lagt ned i 1978. På den andre siden av Hadelandsveien bygde Petter Løvstad sitt hus. Utenfor bildet til høyre nærmest ligger Elvetangen der Hakadal Idrettslag anla sin idrettsplass.

Bildene er hentet fra Døli/Løstad gjennom tidene, utgitt i 2005

PETTER LØVSTAD FØRER SKYSSTRADISJONEN VIDERE

Petter Løvstad var pleiesønnen til den siste skysskaren på Løvstad, Ole Chr. Olsen. Han førte skysstradisjonen videre som drosjesjåfør fra eget hus i Trebyen. Han kjøpte sin første drosjebil da skysstasjonen ble nedlagt. På bildet fra omkring 1930, står han ved en Nash 1928-modell.

Kona hans, Alfhild, kjørte også drosje helt til hun passerte 70 år i 1978.

Sønnen deres, Kristian «Kikkan» Løvstad, var den siste «skysskaren» fra Trebyen. Han kjørte drosje i 47 år, helt til han parkerte drosjebilen i 1995.

Bildet er tatt på tunet utenfor familiens hus i Trebyen, der også Kikkan Løvstad og hans familie bodde i mange år.

Bildet er hentet fra Døli/Løstad gjennom tidene, utgitt i 2005



*Den fysiske sommardagen er
14. april. Da skulle rømme-
grauten stå på bordet.
Fløttedag for tenestefolk*



*3. dag sommar
Bar bakke*

*St. Jørgensdag
Egg i alle reir
Markusdagen -
Den store Seingdagen*

To	Fr	Lø	Sø	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	Ma	Ti	On	To	Fr							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
			●							●														○					

APRIL 2021

JOMFRUA I TREBYEN

Ved elvebredden i Trebyen i Hakadal lå det ei lita rødmalt stue med stor gårdsplass. Den brant tidlig på 1900-tallet og ble ikke bygd opp igjen. Det var ei hvilestue for reisende langs veien mellom Hadeland og Oslo. Den siste som drev hvilestua, var skomaker F. Hansen, også kalt Fålan.

Navnet Jomfrustua var etter Oline Søringsdatter (f. 1830 i Kristiania) som regjerte der i mange år. Jomfrutittelen hadde hun med seg etter å ha tjent som husjomfru hos Young på Aas gård i sine yngre dager. Stua hadde et ørlite kjøkken med et lite kammers innenfor.

Jomfrua var ei fargerik dame. Hun snakket gjerne med unge menn og kvinner om friing, og hun syslet med å spå. Hun var kjent for å koke beksvart kaffe og de som kjente henne, likte seg godt der. Antakelig holdt hun en kustus på gjestene som ikke var vanlig i hvilestuene. Det sies at hun «skreik så det sang i veggene» og førte et «særdeles fritt og ubundet språk». I andre hvilestuer var vertskapet redd for å miste kunder, og kjørerne gjorde visst som de ville. Fyll og slagsmål var dagligdags, og bøndene dro krok eller tok ryggtak om hvem som skulle spandere drammer.

Kilde: *Bønder i byvegen*, av Øivin Ribskog, utgitt 1949, og *Døli/Løstad gjennom tidene*, utgitt i 2005



MAI 2021

HAKATUN 1958-1970

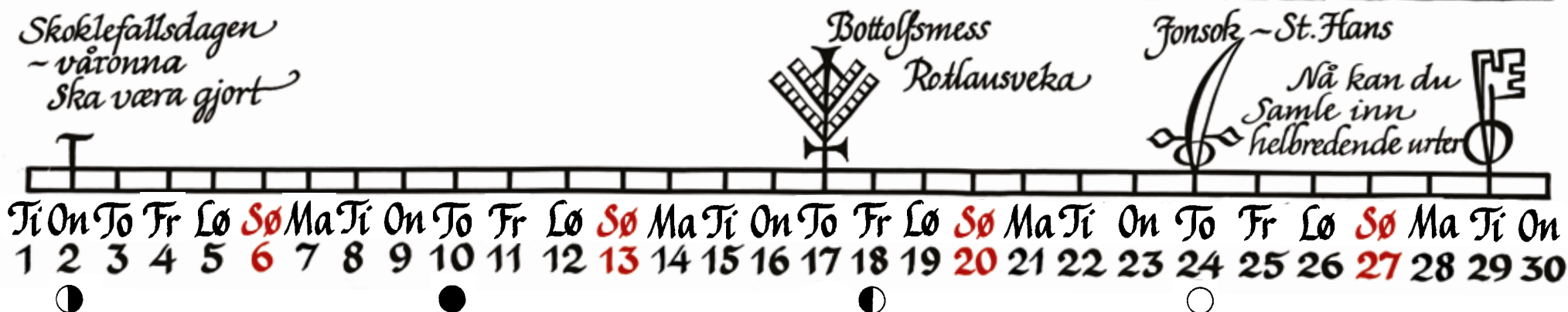


HAKEDALS VERKS LOKALE ble reist i 1917. Det var et særpreget stort bygg, rødmalt med hvite vinduskarmer. Huset hadde et allsidig romprogram. En moderne NKL butikk leide underetasjen. Folk kalte butikken Kooper'n og snart ble det ensbetydende for hele bygningen. I hovedetasjen var det en stor og en liten sal hvor skilleveggen kunne åpnes, da til en enda større sal. Bak salene var det et enkelt kjøkken. Butikkens bestyrer med familie fikk bo i øverste etasje.

I og utenfor butikken og forsamlingshallene var det folk sent og tidlig, hele uka. Bensinpumpa på plassen hadde også en rolle. Barn, unge og voksne møttes til ulike anledninger her. Det var bondelaget, idrettslaget, søndagsskolen, danseskolen, og private selskaper, samt basarer som forskjellige foreninger arrangerte. Åpne dansefester, med levende musikk på podiet, trakk ungdom fra bygda og omegn. Mange par ble spleiset på Kooper'n.

HAKATUN 1958-1970

Kjøkkenet ble bruk av skiftende komiteer, ellers ikke brukt. En permanent kafé, kunne først realiseres etter at butikken flyttet ut i 1957. Løvenskiold var grunneier, men de faste leietakerne tok ansvar for endringene som førte til nyskapingen kalt Hakatun. Inngangspartiet i øst ble ombygd, adkomsten skulle gå rett inn i kafélokalet i underetasjen. Med kafébevillingen i 1958, fulgte spiseplikt for kafégjestene som nøt alkohol. Det holdt med en hvetebolle og bakeriet i nabohuset leverte baksten. Ola Steine drev kaféen i tre år. I 1961, kom familien Andersen som drev Hakatun i ni år. Det innholdsrike huset brant ned til grunnen i 1970. Det ble ikke gjenreist. Tuftene av femti års kulturliv synes ikke, men det finnes historie der fra tiden 1917-1970.



JUNI 2020

SAMFUNNSKAFÉEN



Samfunnskaféen ble åpnet i mars 1962. Den lå i andre etasje på samfunnshuset/Nittedal Ungdomsskole. Populært kalt «kaféen».

Første bestyrer var Finn Fongaard utdannet stuert og konditor. Etter han kom Tor Bråten med familie. Med som ansatte var blant andre Ingrid/Ingeborg Varpet fra Hakadal og Sigrid Teppdalen fra Rotnes.

Den siste driveren var Anne Lise Nygård, kaféen ble avviklet på slutten av 1970-tallet.

Kaféen var moderne utstyrt, hadde egen fryseboks for produksjon av dessertis. Pinneis ville de ikke selge da det ble for mye søl.

De fleste unge fra den tiden husker jukeboksen som sto bakerst i kaféen, den var full av det nyeste innen popmusikken.

Kaféen hadde skjenkebevilling for øl klasse 2 og vin til sluttede selskaper. I tilknytning til kaféen var peisestua som var en moderne selskaps- og møteavdeling. Det var inngang til den store aulaen/gymsalen direkte fra kaféen, slik at det kunne arrangeres store selskap og møter.



JULI 2021

MORTENS KRO I NYERE TID



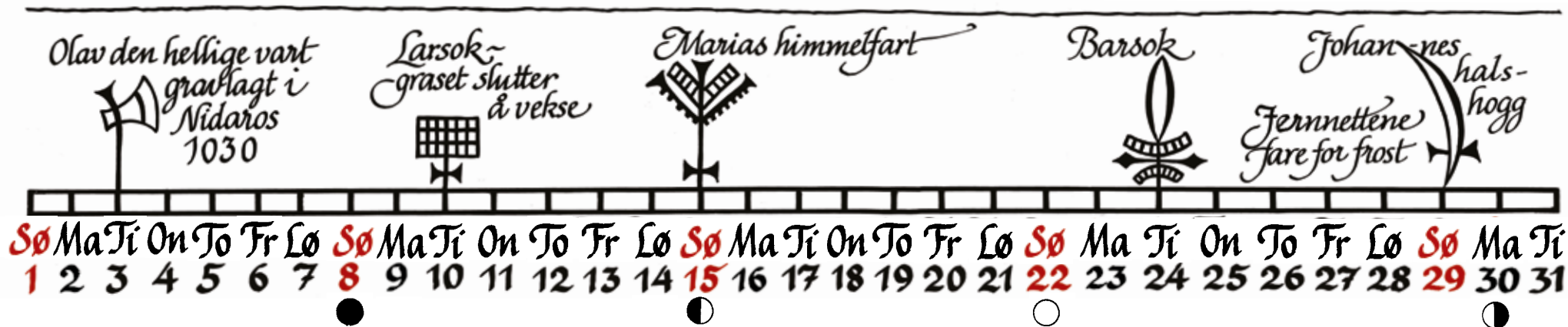
Mortens Kro før ombygging og utvidelse i 1989.

I 2018 ble kroa kåret til landets nest beste veikro av bladet Motor. Daglig leder Siw Hausmann sier grunnen er at de serverer god, hjemmelaget norsk mat. Kroa kan nå servere 150 gjester samtidig.



Mortens Kro på 1960-tallet. To brusleverandører er på plass, og reklamemannen lister seg forbi med en hendig gardintrapp.

Bildene er lånt av Mortens Kro



AUGUST 2021

SOLVANG KAFÉ

På Gjelleråsen har det vært kafé og kro helt siden 1920-åra. Først som Solvang Kafé som bare var åpen på sommertid helt fram til Kaare Hansen kjøpte den i 1963. Han åpnet Morten's kro i 1965 etter en ombygging.

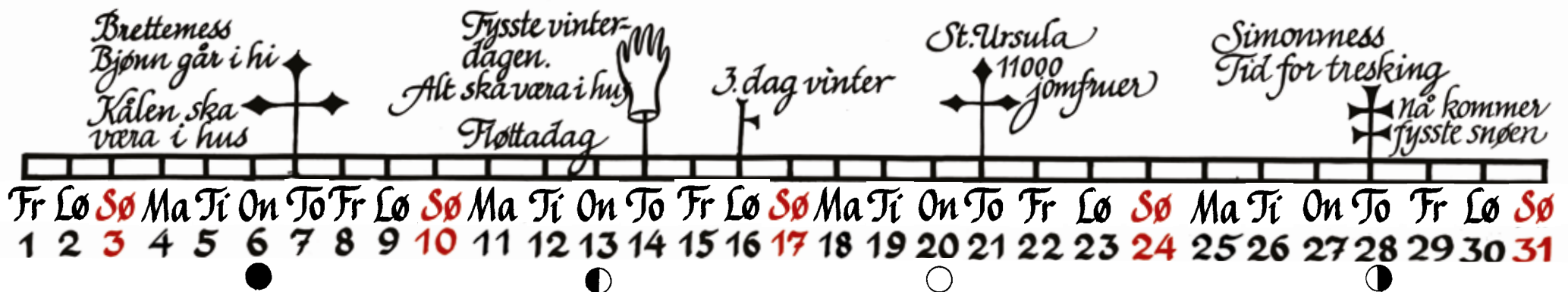
Bildet er lånt av Mortens Kro



SEPTEMBER 2021

ÅNEBY KAFÉ.

Eiendommen «Ask» ligger i krysset Ånebyveien – Hadelandsveien (riksvei 4). Den ble skilt ut fra gården Åneby i 1927. Trappesnekker Leif Olsen satte opp to hus, et bolighus og en sidebygning med snekkerverksted. I boligens sokkeletasje var det kafédrift. Hvem som startet denne vites ikke, men Oscar og Martha Thonberg drev kaféen fram til 1953, da Laura og Johannes Moe kjøpte eiendommen. De fortsatte virksomheten til nedleggelsen i 1966. Etter det var det bl.a. manufakturforretning i noen år. Verkstedet er blitt revet i seinere år, men hovedhuset står der fremdeles, stort sett uforandret.



OKTOBER 2021

FAMILIEN MOE BAK DISKEN I ÅNEBY KAFÉ

Interiørbildet viser innehaverne Laura og Johannes Moe med sønnen Egil. Bildet er tatt i 1956.

Egil ble lærer, rektor på Kirkeby barneskole og skolesjef i Nittedal.

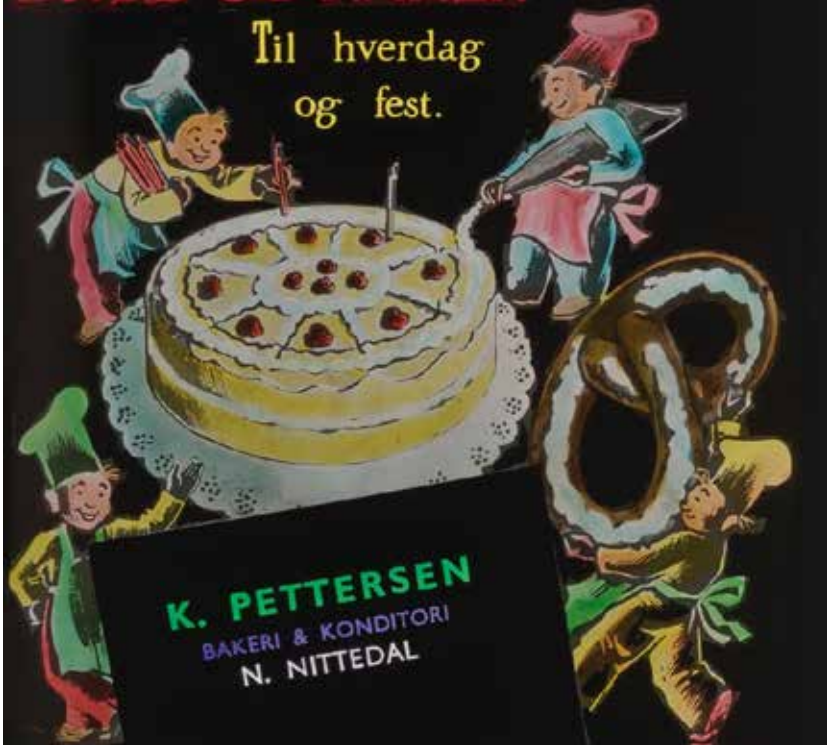
Dette bildet og det foregående er lånt av Egil Moe.



NOVEMBER 2021

BRØD OG KAKER

Til hverdag
og fest.



K. PETERSENS BAKERI OG KONDITORI

Kamillo Pettersen flyttet bakeriet fra Bjertnes til Sommero i krysset Stasjonsveien/Sagerudveien i 1948 der det i dag er tannklinikk.

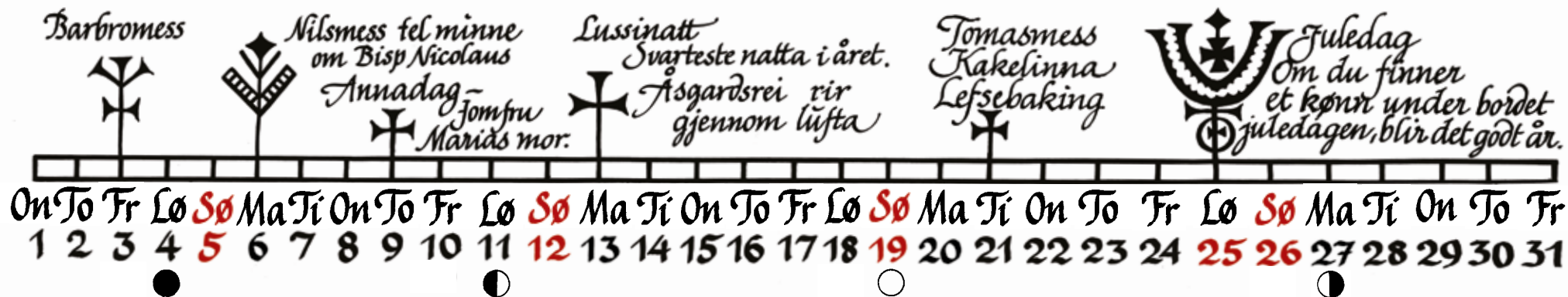
I 1949 åpnet de her utsalgssted med eget konditori, fem-seks bord med ca. 12 sitteplasser.

Kona til Kamillo, Hjerta Pettersen, jobbet i konditoriet godt hjulpet i alle år av Minda Nordby.

Konditoriet ble nedlagt samtidig med bakerivirksomheten i 1966.

Tegningen ble brukt blant annet som reklame på kinoene i bygda.

Tegningen er lånt av Torfinn Pettersen.



DESEMBER 2021

GJELLERÅSEN KIOSK OG KAFÉ

Gjelleråsen kiosk ble drevet av Johanne og Erling Ihlen fra omkring 1955. Den lå inntil Trondheimsveien (Rv22) slik veien gikk før den ble lagt om med rundkjøringene på Gjelleråsen.

I 1960 utvidet de virksomheten med Gjelleråsen kafé som ble innredet i en utvidet kjelleretasje i boligen deres. Johanne Ihlen lagde all maten. Hun hadde hjelp med å servere i kaféen. På det meste var 12 jenter ansatt. Det var jenter som kom fra fjern og nær. Flere av dem bodde i andre etasje i boligen der det var innredet hybler. De jobbet to skift fra kl 07 til kl 22. I tillegg hjalp familien til både i kaféen og i kiosken.

Det kunne være plass til omtrent 50 gjester samtidig. Kaféen hadde bevilling til å skjenke øl, men det var spiseplikt.

Jukeboksen sto i et hjørne og spilte musikk i hele åpningstida.

På hverdagene var det mange langtransportsjåfører som stoppet der for å spise. De første sto på trappa når kaféen åpnet om morgenen. Blant besøkende var også soldater fra Lahaugmoen. Mange av dem likte nok å flørte med jentene som servererte.

I helgene var det bilturister som kom innom.

Johanne og Erling Ihlen la ned kaféen og solgte huset til Grorud jernvare i 1970. Selv flyttet de til Hakadalsfeltet. Kiosken ble drevet videre av andre i mange år etterpå.



Erling Ihlen utenfor Gjelleråsen kafé omkring 1962. Familiens flotte Chevrolet 1959 modell er parkert til venstre, foran uthuset med to utedoer.



Et bilde fra 1961-62. Johanne Ihlen (stående til venstre) sammen med fire av jentene som var ansatt for å servere. Hverdagsbunad var arbeidsantrekket de brukte.

Bildene er lånt av Lillian Ihlen

NITTEDAL HISTORIELAG

Kalenderen for året 2021 er den trettiende lokalhistoriske kalenderen Nittedal Historielag har laget for bygda vår.

Vi håper også denne vil falle i smak. Med tanke på fremtidige kalendere tar vi imot råd og kritikk, og fremfor alt nye bilder. Ta kontakt med historielagets styre, som har fungert som redaksjonskomité. Nittedal Historielag ønsker å levendegjøre og ta vare på minner fra bygdas fortid. Det gjør vi ved å arrangere foredrag, turer, kurs og utgivelser av skriftserie og kalendere som denne.

Ønsker du å vite mer om bygda og bygdehistorien, er du velkommen i laget.
Medlem blir du enklest ved å gå inn på vår hjemmeside.
Som medlem av laget er du også med i Romerike Historielag.

Kontingenten er for tiden kr. 200,-
Kontonummer: 1295 20 02986

STYRET I 2020/2021 BESTÅR AV:
Tom Christophersen (leder), telefon 995 42 589
Jorunn Andersen, telefon 977 42 803, Gunor Skøyen, telefon 951 25 571
Oddbjørn Farkvam, telefon 952 91 323, Per Bjørn Lotherington, telefon 917 21 550

Se vår hjemmeside www.nittedal-historielag.no og vår Facebook side.

Primstavene er tegnet av Kari Ruud Flem

Betaling av kalender; vipps kr. 100 til Nittedal Historielag: 59756.